

Energisystem
Marie Lindh, 08-677 25 08
marie.lindh@energiforetagen.se

Remiss av promemorian förbättrad utformning av EU:s elmarknad

Energiföretagen Sverige (Energiföretagen) samlar och ger röst åt omkring 400 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Vårt mål är att utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla. Energiföretagen representerar således ett brett spektrum av verksamheter. Energiföretagen tackar för möjligheten att lämna synpunkter.

Sammanfattning

- Sverige har ett transparent och konkurrensutsatt system där kunder har tillgång till ett brett urval av leverantörer och produkter. Energiföretagen anser att utbudet av avtal på elmarknaden i Sverige ska styras efter kunders behov och efterfrågan.
- Konsekvenserna av flera av förslagen i departementspromemorian är kraftigt underskattade och betydelsen för aktörer på marknaden, såväl som för kunder, är omfattande. Ikraftträdande den 1 november 2025 är inte rimlig.
- Energiföretagen ifrågasätter slutsatsen att skäl till undantag från kravet om leveransavtal med fast löptid och pris i nuläget saknas. Det finns leverantörer som idag endast levererar andra erbjudanden och vars organisation inte är uppbyggd utifrån den riskhantering som krävs för att hantera fastprisavtal. Anpassningen hos dessa företag är betydande.
- Anvisningsleverantör och sistahandsleverantör är inte detsamma. Departementet har genom sitt förslag utvidgat direktivets krav angående sistahandsleverantör till att gälla även för att utse anvisningsleverantör.
- Energiföretagen anser att det är viktigt att förslagen för att uppfylla elmarknadsdirektivet kring sistahandsleverantör harmoniserar med förslagen i elmarknadsutredningen så att inte en kostsam interimslösning sätts på plats under en kortare tid. Det är kostnader som kommer bäras av hela kundkollektivet.
- Energiföretagen anser att det finns flera definitioner och ramar under kapitlet om leveransavtal med fast löptid och pris som behöver förtydligas, bland annat avseende vilka faktorer som medger att ändringar görs under ett fastprisavtals löptid.

- Energiföretagen anser att ambitionen med regleringen för att öka skydd mot bortkoppling är lovvärd. Energiföretagen förstår emellertid inte hur aktuellt förslag ska verkställas i praktiken och efterlyser en spärr mot att kunder missbrukar regleringen för att fördröja bortkoppling.
- Promemorian bedömer att reglering i lag inte är nödvändig för flexibel nätanslutning, men Energiföretagen påpekar att detta har stark koppling till ellagens krav om anslutningsskyldighet och möjliga avsteg från denna skyldighet. Ett förtydligande av samhällsekonomiskt motiverade åtgärder borde göras så att bland annat flexibel nätanslutning tas med som en sådan åtgärd. Vad det gäller effektreglersystem ställer Energiföretagen sig frågande till om det behövs en föreskrift och utformning av eventuell certifiering bör återspegla de nödvändiga villkoren med minimal administrativ börda.
- Energiföretagen konstaterar att förslag kopplat till att offentliggöra information om tillgänglig kapacitet har lyfts i flera sammanhang och utredningar. Viktigt att det tas fram ett samlat och optimalt förslag där det råder balans mellan administrativ börda och nytta. Säkerhetsaspekten vid samhällsviktig infrastruktur och sekretess kopplat till transparens är också viktigt att ha i åtanke vid utformandet av reglering.
- Energiföretagen har noterat att Energimarknadsinspektionen (Ei) i ett regeringsuppdrag redan har analyserat frågan om införlivande av förnybartdirektivet. Kopplat till krav på att tillgängliggöra information från egenanvändare och energigemenskaper så stödjer Energiföretagen Energimarknadsinspektionens slutsats då nätföretagen inte mäter egenanvändarens produktion, endast mängden el till eller från det koncessionspliktiga nätet.
- Energiföretagen stödjer även Energimarknadsinspektionens förslag att Svenska kraftnät ska tillgängliggöra information om klimatprestanda. Det bör vara mer samhällsekonomiskt effektivt att informationen tas fram och redovisades av en aktör, inte alla nätägare var för sig.

Generella synpunkter

EU:s elmarknadsdirektiv utgör grunden för de förändringar som föreslås i departementspromemorian. Energiföretagen anser emellertid att det är viktigt att Sverige inte överimplementerar direktivet. Detta särskilt i en tid när många andra förändringar sker på elmarknaden.

Det finns mångfald och bra konkurrens på elmarknaden i Sverige. Vi har ett transparent (genom tyngd på en centraliserad handel på börs) och konkurrensutsatt system där kunder har tillgång till ett brett urval av leverantörer och produkter. Kunder kan sedan 1990-talet välja vilket elhandelsföretag de vill köpa sin el från med ca 150 elhandelsföretag som erbjuder en palett av avtalsalternativ. Allt från förutsägbarhet med prissäkring till mer rörliga alternativ för kunder med vilja att följa marknaden mer och med möjlighet att anpassa sin förbrukning.

Mellan företagen råder öppen konkurrens som pressar priserna till förmån för kund.

Energiföretagen tycker att behov och efterfrågan hos elkunder ska styra utbudet på marknaden. Missriktat kundskydd innebär fler risker för företagen som i slutändan belastar kundkollektivet genom högre riskpremie eller i värsta fall en situation med konkurs av kundens elhandelsbolag. Detta utan att det för den delen varken har bidragit med ökat skydd för kunden eller mervärde i form av attraktiv valmöjlighet.

Energiföretagen ifrågasätter vidare utgångspunkten att ökad och mer detaljerad information automatiskt leder till mer rationella kundbeteenden. Elmarknaden är redan komplex, och det finns risk att ytterligare informationskrav snarare bidrar till ökad förvirring och skepsis bland kunderna.

Prisreglering via elhandelsföretagen är inte rätt väg att gå. Förutom att marknadsinterventioner kan få oförutsägbara följder på denna alltmer komplexa marknad, dämpas viktiga prissignaler som hjälper oss att nå våra klimatmål. Det finns andra vägar som bör analyseras såsom att ge Svenska kraftnät ett explicit uppdrag att genom avhjälpande åtgärder, exempelvis mothandel, aktivt säkerställa att högsta möjliga överföringskapacitet är tillgänglig för marknaden. Förslagsvis bör Svenska kraftnät regelbundet avrapportera vilka åtgärder som vidtagits och med vilket resultat.

Detaljerade synpunkter

Nedan följer detaljerade synpunkter på förslaget kapitelvis enligt strukturen från promemorian.

Flexibel nätanslutning

Av promemorian framgår bedömningen att *“...någon reglering i lag inte är nödvändig i denna del, eftersom den berörda myndighetens verksamhet kan regleras i förordning med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen.”*. Energiföretagen vill ändå poängtera att frågan har en stark koppling till ellagens krav om skyldighet att ansluta en anläggning till elnätet och framförallt till möjliga avsteg från denna skyldighet som framgår av ellagen 4 kap2 §. I den här paragrafen framgår att avsteg får göras endast om det saknas ledig kapacitet och att det *“...inte finns förutsättningar att åtgärda kapacitetsbristen på ett sätt som är samhällsekonomiskt motiverat utan att förstärka ledningen eller ledningsnätet...”*. Sådana samhällsekonomiskt motiverade åtgärder borde rimligen kunna utgöras av till exempel en flexibel anslutning, vilket inte framgår explicit av lagtexten. Eftersom regelverket för flexibla anslutningar inte var särskilt tydligt vid tillkomsten av nuvarande skrivning i ellagen framgår det heller inte i förarbeten att flexibla anslutningar (ofta benämnt “villkorade avtal”) kan utgöra sådana åtgärder. Vi anser att detta måste förtydligas och rekommenderar reglering i svensk lag då vi ställer oss frågande till om det verkligen går att uppnå tillräcklig tydlighet endast genom förordningen. Till exempel skulle en definition av flexibel anslutning kunna införas i ellagen. En sådan skulle ha som syfte dels att vara

klargörande kring avtalsformen som sådan. Dels att säkerställa överensstämmelse med EU-lagstiftningen både i tecknings- och aktiveringsskedet.

Det förslag som ändå läggs fram avseende flexibla anslutningar handlar om *"...föreskrifter om krav på installation av effektregeringssystem och andra tekniska krav... och om certifiering av effektregeringssystem."* Som konstateras i PM:et finns ingen närmare definition i elmarknadsdirektivet av effektregeringssystemet eller vilka krav ett sådant ska uppfylla. Energiföretagen har därför svårt att avgöra om det finns behov av föreskrifter för detta. Om man jämför med nätkoden för anslutning av produktion (Rfg), avser den kravställning för anslutning av en produktionsanläggning omfattande även viss kommunikation. I det fallet är vår preliminära uppfattning att det inte är via föreskrifter som det finns några motsvarande krav på den kommunikationsutrustning som kan krävas för att uppfylla kravet.

Det är viktigt att en eventuell certifiering utformas så att den administrativa bördan och de tekniska kraven inte blir för stora. Kraven behöver återspegla de nödvändiga villkoren i de flexibla anslutningarna.

Leveransavtal fast löptid och pris

Av remitterat förslag framgår att det införs en ny skyldighet för elhandelsföretag som har leveransavtal med fler än 200 000 elanvändare att erbjuda elanvändare leveransavtal med fast löptid och pris med en löptid på minst ett år. Visserligen finns redan skyldighet enligt ellagen för dessa större elhandelsföretag att erbjuda avtal med dynamiska elpriser. Energiföretagen har emellertid inte funnit någon tydlig beskrivning av hur "leveransavtal med fler än 200 000 elanvändare" ska tolkas. Hur ska exempelvis en elanvändare som har leveransavtal för 1000 leveranspunkter räknas? Det kan t.ex. röra sig om en kommun. Är det en (1) elanvändare eller 1000 leveransavtal som ska ingå när elhandelsföretaget överväger om man nått över gränsen enligt ovan?

Vidare saknar Energiföretagen en tydlig definition på den geografiska avgränsningen. Vi förutsätter att beräkningen av 200 000 elanvändarna utgår ifrån nationell nivå, det vill säga att kunder i utlandet inte omfattas för elhandelsföretag med verksamhet i flera länder. Men för ett elhandelsföretag är elområden den kritiska avgränsningen, inte minst för att kunna hantera prisrisker. Det kan exempelvis inte vara rimligt att ett elhandelsföretag som av olika orsaker begränsar sin verksamhet till ett elområde också ska tvingas erbjuda avtal till kunder i andra elområden.

Leveransavtal med fast löptid och pris definieras som "ett sådant avtal om leverans av el mellan en elleverantör och en elanvändare som garanterar oförändrade avtalsvillkor under löptiden men kan innehålla en flexibel del inom ett fast pris och där ändringar i den resulterande fakturan endast kan vara en följd av faktorer som inte bestäms av elleverantören." Faktorer som nämns är skatter och avgifter. Energiföretagen anser att det inte är tillräckligt tydligt. Ett frågetecken är t.ex. om obalanskostnader är faktorer som inte bestäms av

elleverantören. Branschen har tidigare i dialog med Ei fått information om att myndigheten ansett att obalanskostnader är en sådan risk som elhandelsföretaget har att hantera som inte kan påverka redan ingånget fastprisavtal. En sådan tolkning skulle vara orimlig i ljuset av utvecklingen på elmarknaden och Energiföretagen anser att det behöver tydliggöras att obalanskostnader ingår bland faktorer som inte bestäms av elleverantören.

Det kan också finnas en konkurrensrättslig aspekt på frågan. Konkurrensverket har i tillsyn historiskt konstaterat att det inte är tillåtet att ha bestämmelser i branschens allmänna avtalsvillkor som reglerar hur ändrade särskilda skatter och avgifter ska påverka det avtalade elpriset. Myndigheten har anfört att det måste vara upp till varje aktör på en konkurrensutsatt marknad att bedöma ifall man önskar föra vidare förändrade avgifter gentemot kund. Därmed blir det relevant att det klargörs att en förändring i en avgift beslutad av det allmänna är att anses om en faktor som inte bestäms av elleverantören även om det, i teorin, blir ett beslut hos den enskilda elhandlaren att faktiskt föra vidare den förändrade avgiften gentemot slutkund.

Under rubrik "Ändring av avtalsvillkor och uppsägning" framgår slutsatsen att "Avtal som löper under en bestämd tid bör enligt allmänna avtalsrättsliga principer inte kunna ändras ensidigt av elleverantören under den tid som avtalet löper." Energiföretagen kan i och för sig hålla med om slutsatsen att en ensidig ändring vanligen inte kan göras av elhandelsföretagen inom ramen för denna avtalsform under avtalets löptid. Det är emellertid inte helt i överensstämmelse med hur det av hävd fungerar idag på elmarknaden.

Branschen tar, tillsammans med Konsumentverket, fram allmänna avtalsvillkor som avser kunder som är konsumenter. Dessa villkor gäller som god sed på marknaden. När dessa villkor revideras tillämpas de även gentemot kunder med redan ingångna fastprisavtal. Energiföretagen kan konstatera att uttalandet, om det tolkas strikt, skulle kunna innebära att uppdaterade allmänna avtalsvillkor inte kan tillämpas under återstående löptid på ingångna fastprisavtal. Dessa måste istället lyda under tidigare version av avtalsvillkor. Naturligtvis kommer tvingande regelverksförändringar ändå att gällas gentemot denna kundgrupp, men det är olyckligt om det skulle vara nödvändigt att tillämpa olika versioner av de allmänna avtalsvillkoren gentemot kunder beroende på vilket elhandelsavtal de har ingått.

Beträffande den möjlighet som finns i EU-regleringen att medge undantag från kravet att erbjuda fastprisavtal, anges att "Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kravet." eftersom " Något skäl att i nuläget införa ett sådant undantag bedöms inte finnas." Energiföretagen ifrågasätter slutsatsen att ett sådant skäl saknas. Det finns leverantörer som idag levererar ett annat erbjudande, där företaget är nischade så att fastprisavtal inte ingår i erbjudandet. Följaktligen finns inte en organisation och affärsmodell uppbyggd utifrån den riskhantering som krävs för att hantera fastprisavtal. Vidare ställer vi oss frågande till bedömningen att ändringsdirektivet i denna del endast träffar aktörer som redan erbjuder

fastprisavtal med slutsatsen att förändringarna inte blir omfattande för elhandelsföretagen. För företag som ligger på gränsen till 200 000 elanvändare och endast erbjuder rörliga avtal till kund, blir det en oerhört ingripande förändring den dag de eventuellt kommer över gränsen och omfattas av denna lagändring. Energiföretagen menar därför att det krävs ett undantag till detta krav i enlighet med vad direktivet medger.

Energiföretagen har i sammanhanget noterat att skyldigheten för elhandlare med fler än 200 000 kunder att erbjuda dynamiskt elpris saknas på sidan 37 i författningskommentarerna till 22§.

Information till elanvändaren innan ett avtal ingås eller förlängs

Energiföretagen ifrågasätter utgångspunkten att ökad och mer detaljerad information automatiskt leder till mer rationella kundbeteenden. Elmarknaden är redan komplex, och det finns risk att ytterligare informationskrav snarare bidrar till ökad förvirring och skepsis bland kunderna.

Det kan konstateras att ändringsdirektivet ställer vissa nya krav på innehållet i sammanfattningen som elhandlaren behöver tillhandahålla.

Energimarknadsinspektionens föreskrifter EIFS 2024:2

(Energimarknadsinspektionens föreskrifter och allmänna råd om elleverantörers information till elanvändare) kommer att behöva uppdateras med nya krav.

Elhandelsföretagen kommer utifrån ändringarna i föreskriften sedan behöva ett antal månader på sig att genomföra de förändringar som krävs.

Hantering av risker för elleverantör

Energiföretagen anser att det är viktigt att undvika detaljreglering då riskhanteringsstrategier hanteras olika av olika elhandelsbolag och är en del av helheten i ett företags affärsstrategi.

I sviterna av utvecklingen på den europeiska elmarknaden år 2022 med stigande priser och risker, gick flera elhandlare i Europa i konkurs. Följaktligen sattes flera elkunder i en utsatt situation, något som EU nu vill förhindra med denna lagändring. Konkurer syntes dock inte bland elhandlare på svenska elmarknaden. Detta trots pressad och utsatt situation även här. Elhandlare på elmarknaden i Sverige utsätts för hård konkurrens och rimliga åtgärder för prissäkring, där så behövs, vidtas redan. I departementspromemorian föreslås "vidta alla rimliga åtgärder för att begränsa risken för utebliven leverans." Energiföretagen föreslår att ordet "alla" stryks i denna del.

Vidare uppfattar Energiföretagen att det inom EU föreslagits att en elkund bör ha rätten att ta med sig ett befintligt elavtal om dennes elhandlare skulle gå i konkurs. Energiföretagen vill varna för att sådana åtgärder kan få långtgående konsekvenser. Ingreppen riskerar att leda till ringar på vattnet när den nya elhandlaren ska tvingas acceptera olönsamma elavtal. Följaktligen innebär det att även den nya elhandlaren kan hamna i ekonomiska svårigheter och i förlängningen sätter fler kunder i en utsatt situation med sin elhandlare.

Sistahandsleverantör

I förslaget konstateras att det är nödvändigt att införa tydligare regler kring hur sistahandsleverantör utses. Dagens förfarande, som ofta innebär att ett koncernbolag väljs, uppfyller inte ändringsdirektivets krav. Departementet framhåller att Elmarknadsutredningen har i uppdrag att föreslå hur systemet med anvisade elavtal på slutkundsmarknaden kan avvecklas. Departementet anser dock inte att det är möjligt att avvakta utredningens förslag, utan föreslår en ändring i ellagen.

Energiföretagen vill lyfta fram att en anvisningsleverantör och sistahandsleverantör inte är detsamma. Anvisningsleverantör är ett bredare begrepp. Energiföretagen anser att sistahandsleverantören ska definieras i ellagen med samma lydelse som i elmarknadsdirektivet, dvs att en sistahandsleverantör är en leverantör som har utsetts att ta över elleveranser till kunder till en leverantör som har upphört med sin verksamhet. Denna sistahandsleverantör ska väljas på ett rättvist, transparent och icke-diskriminerande sätt enligt elmarknadsdirektivet.

Departementet anser att den föreslagna ändringen "framstår som det minst ingripande sättet att genomföra ändringsdirektivet utan att ändra regleringen av anvisade elavtal på ett mer grundläggande sätt." I konsekvensbeskrivningen anges att förslaget i praktiken inte bör innebära någon ändring jämfört med hur nätföretagen arbetar i dag när de väljer ut anvisade elleverantörer. Samt att förslaget bör innebära endast marginella kostnader för företagen.

Energiföretagen menar att den analysen inte stämmer. Ett nytt krav på hur anvisningsleverantör väljs ut införs. Detta torde rimligtvis betyda att de flesta elnätsföretag åtminstone behöver genomföra en analys för att utröna om man når upp till de uppdaterade kraven i sitt befintliga val av anvisningsleverantör. Det framgår inte att några övergångsregler gäller för redan ingångna avtal mellan elnätsföretag och anvisningsleverantör. Det kan knappast vara försvarbart att genomföra förändringar i anvisningssystemet när en statlig utredning parallellt har i uppdrag att förslå hur systemet kan avvecklas. Dessutom har departementet genom sitt förslag utvidgat direktivets krav angående sistahandsleverantör till att gälla även för att utse anvisningsleverantör.

Energiföretagen anser ändå sammanfattningsvis att mycket talar för att behålla nuvarande system för anvisningsleverantör tills det sannolikt avskaffas samt, avseende formerna för att utse sistahandsleverantör, invänta Elmarknadsutredningens förslag. Då undviks en kostsam interimslösning.

Skydd mot bortkoppling

I promemorian föreslås att ett elhandelsföretag inte ska få säga upp ett leveransavtal eller begära att överföringen av el till en elanvändare avbryts om grunden för uppsägningen eller avbrytandet är föremål för ett klagomål som inte

har behandlats av elleverantören, eller är föremål för tvistlösning utanför domstol.

Energiföretagen anser att ambitionen med regleringen är lovvärd. Det finns ett fåtal oschyssta elhandelsföretag på marknaden. Dessa har i perioder, på ett oriktigt sätt, försökt använda fränkopplingsinstitutet som ett påtryckningsmedel för att få kunder att betala både felaktiga och orimliga fakturor. Således är det en god tanke att försöka hindra att bortkoppling sker på felaktiga grunder.

Sverige har dock i stora delar redan en välfungerande process för att i möjligaste mån tillförsäkra att konsumenter inte blir bortkopplade, genom att skydda konsumenter inom ramen för socialförsäkringssystemet.

Energiföretagen förstår emellertid inte hur aktuellt förslag ska verkställas i praktiken. Det behöver tydliggöras vad som avses med att "klagomålet inte behandlats av elleverantören". Energiföretagens elhandelsmedlemmar vittnar om att kunders beteenden skiljer sig åt i betydande utsträckning. Vissa accepterar en kundservicemedarbetares besked, medan andra drar sina ärenden vidare både till kundservicechef/reklamationsavdelning och i förekommande fall till Kundombudsman. Hur lång tid som kunderna väntar innan de eventuellt drar sitt ärende vidare varierar också. När kan elhandelsföretaget säga att ärendet är avslutat, dvs. har behandlats?

Den faktiska bortkopplingen sköts av elnätsföretagen. Elnätsföretagen gör idag inte någon självständig bedömning av huruvida ett elhandelsföretags begäran om bortkoppling vilar på korrekt grund. Elhandelsföretagen står för alla bedömningar och all hantering innan bortkoppling fränsett den faktiska bortkopplingen. Det är svårt att se att detta förhållande kan förändras. Elnätsföretagen kommer varken ha möjlighet att kontrollera om en kunds eventuella klagomål till en elhandlare behandlats eller ha möjlighet eller befogenhet att skaffa sig information kring huruvida det föreligger en tvist i t.ex. Allmänna reklamationsnämnden. Det är för den delen inte heller önskvärt att ge elnätsföretagen en myndighetsliknande kontrollfunktion.

Energiföretagen ställer sig också mycket frågande till den fördröjning som den nya regleringen kan leda till. Bortkoppling som sker med anledning av kunds bristande betalning görs för att undvika att kunden drar på sig en större skuldbörda. Den begränsar också risken för ekonomisk förlust för elhandelsföretaget och i förlängningen för kundkollektivet. Det är inte ovanligt att ett ärende i Allmänna reklamationsnämnden från anmälan till beslut tar ca 4-6 månader, ibland längre tid.

Det bör i sammanhanget beaktas att även ett ärende som saknar grund skulle behöva utredas och fördröja en bortkoppling. Det framstår inte som rimligt att det ska räcka för en konsument som hamnat i betalningssvårigheter och befinner sig

mitt i den lagreglerade, standardiserade process som föregår fränkoppling att som ett hinder för bortkopplingen skicka in ett ärende till Allmänna reklamationsnämnden. Det finns en påtaglig risk för att skyddet mot bortkoppling kan leda till ökade kostnader inte bara för elhandelsföretaget utan också en betydande belastning på rättsväsendet, särskilt om det sätts i system av kunder.

Ändringsdirektivets artikel 28a anger beträffande skyddet mot bortkoppling att "Ett sådant klagomål eller användningen av en sådan mekanism ska inte påverka parternas avtalsenliga rättigheter och skyldigheter. Medlemsstaterna får vidta lämpliga åtgärder för att undvika förfarandemissbruk." Energiföretagen anser att det behöver införas en spärr mot att kunder missbrukar regleringen. En sådan finns t.ex. i 11 kap. 2 § sista stycket ellagen angående kunder som har handlat otillbörligt och en motsvarande skrivning bör kunna införas i 9 kap. 23 c § i promemorians förslag.

Tillgång till distributionsnätet

Energiföretagen konstaterar att förslag i den här frågan nyligen har lagts fram i utredningen *Mot en effektiv elektrifiering av transportsystemet, SOU 2024:97*. Dessutom har frågan tidigare tagits upp i flera andra sammanhang, till exempel i Ei:s rapport Ei R2024:05 om informationsdelning vid anslutning. Det är viktigt att alla olika initiativ och förslag till olika slags lösningar bedöms samlat för en optimal lösning. Det som slutligen bör styra utformningen av en lösning i den här frågan är vad som framgår av EU-lagstiftningen att ett elnätsföretag måste förhålla sig till. Gällande önskemål om krav som går utöver det som framgår av EU-lagstiftningen, är det viktigt att ambitionen är en balans mellan administrativ börda och vilken nytta som kan uppnås. En kapacitetskarta eller liknande är, framförallt gällande maskade nät på regionnätetsnivå, en ögonblicksbild av en föränderlig situation påverkad av ständigt pågående processer. Alltför höga ambitioner riskerar att den administrativa bördan för både elnätsföretag och kunder riskerar att bli orimligt stor.

När det är fråga om att offentliggöra information om en samhällsviktig infrastruktur som elnätet är det viktigt att ha en säkerhetsaspekt i åtanke.

Önskemål om transparens avseende kapacitetsläget från kunder som vill ansluta till nätet är något som ska beaktas. För att underlätta för elektrifieringen är det rimligt krav att kapacitetsläget till en viss nivå måste vara känt. Samtidigt kan vi konstatera att förfrågningar från både befintliga kunder om önskade effektökningar samt från nya kunder som vill ansluta ofta är omgärdad av sekretess. Ambitionen för elnätsföretagen att vara transparenta kan därför aldrig vara högre än att åtagande avseende sekretess kan hållas. Det är en självklar gräns som inte får överträdas.

Elpriskriser

Föreningen har full förståelse för intentionen med en föreskrift om att priset för leverans av el till elanvändare inte får överstiga vissa nivåer i samband med ett

tillkännagivande av en elpriskris. Vi delar uppfattningen att ett eventuellt ingripande kräver en snabb hantering och tillstyrker därmed förslaget som en beredskapsåtgärd. Samtidigt vill vi framhålla dels att en prisreglering via elhandelsföretagen kanske inte är rätt väg att gå, dels att det kan finnas andra åtgärder att lindra konsekvenserna vid en europeisk elpriskris.

Enligt artikel 66a:7c försäkras elleverantörerna ersättning för leveranser under kostnadsnivå, vilket är en självklarhet, men samtidigt undergrävs incitamenten att lägga prisberoende bud på marknaden.

Vidare skiljer sig förutsättningarna åt mellan landets olika delar och det är uppenbart att marknads tillgång till överföringskapacitet har står påverkan på elpriserna i södra Sverige. Svenska kraftnät måste därför ha ett explicit uppdrag att genom avhjälpande åtgärder såsom mothandel aktivt säkerställa att högsta möjliga överföringskapacitet är tillgänglig för marknaden. Förslagsvis bör Svenska kraftnät regelbundet avrapportera vilka åtgärder som vidtagits och med vilket resultat.

Det finns således anledning att analysera om det finns andra åtgärder som kan vara mer lämpliga att vidta i händelse av en elpriskris.

Tillgängliggörande av information för att underlätta efterfrågefleksibilitet

Energiföretagen har noterat att Energimarknadsinspektionen (Ei) i ett regeringsuppdrag redan har analyserat frågan om införlivande av förnybartdirektivets artikel 20a.1 och 20a.2 i svensk rätt och tagit fram några förslag i frågan. Energiföretagen har inga principiella invändningar mot att föreskrifter tas fram i frågan enligt förslaget i PM:et. En viktig synpunkt är dock att skyldigheter som föreskrivs avser och begränsas till sådant som rimligen kan ges elnätsföretag. Frågeställningarna som tas upp tenderar att avse sådant som ett elnätsföretag inte nödvändigtvis har information om. För att förtydliga vår åsikt mer i sak avseende det här, återges Energiföretagens korta kommentarer till de frågeställningar Ei har lyft i sammanhanget, se nedan:

Krav på elnätsföretag att tillgängliggöra information om klimatprestanda

Energiföretagen stödjer Ei:s förslag om att Svenska kraftnät i första hand ska tillgängliggöra uppgifterna. På elområdesnivå borde rimligen nätägare inom samma elområde komma fram till exakt samma andelar förnybart inom det området. Det vore då mer samhällsekonomiskt effektivt att informationen togs fram och redovisades av en aktör, inte alla nätägare var för sig.

Krav på elnätsföretag att tillgängliggöra information om potential till efterfrågefleksibilitet

Energiföretagen ställer sig frågande till lämpligheten i att samla in uppgifter på småskalig nivå, dels ur ett integritetsperspektiv för enskild kund, dels för att det behövs en gräns för vilken data som elnätsföretagen förväntas hantera. Elnätsföretagen samlar primärt in uppgifter för att bedriva elnätsverksamhet på ett optimalt sätt, exempelvis för att kunna dimensionera elnätet, identifiera flexibilitetspotential eller sätta tariffer. Det är inte självklart att det är

just elnätsföretagen som är bäst lämpade att samla in och aggregera uppgifter för andra aktörers syften, eftersom det riskerar att driva kostnader för elnätskollektivet.

Elnätsföretagen har tillgång till mätvärden för energi som matas in i och ut ur det koncessionspliktiga nätet. Därutöver får nätföretagen tillgång till uppgifter som anmälts av elanvändarna. Det är därför viktigt att det blir tydligt att ansvaret för uppgifterna som finns bakom den aktuella anslutningspunkten ligger på elanvändaren, om vilken utrustning som är ansluten och förändringar av densamma. Det kan finnas ett mörkertal på information i lägre spänningsnivåer eller i de fall där anslutande kunder inte följer rådande processer fullt ut.

Krav på elnätsföretag att tillgängliggöra information från egenanvändare och energigemenskaper

Energiföretagen stödjer Ei:s slutsats. Precis som Ei konstaterar mäter inte nätföretagen egenanvändarens produktion, endast mängden el till eller från det koncessionspliktiga nätet.

Övrigt

Energiföretagen vill även lyfta att vi i Sverige sedan länge har ett uppbyggt system med handel av ursprungsgarantier, detta görs såväl bilateralt som i organiserade former via tex olika mäklarfirmor. Information om energimixen måste beaktas i sammanhanget för UG för att inte riskera att dubbelräkna miljövärden och underminera trovärdigheten i UG handeln.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Konsekvenserna av flera av departementets förslag är kraftigt underskattade och betydelsen för aktörer på marknaden såväl som för elanvändare, är omfattande. Energiföretagen anser att det är nödvändigt att elmarknadens aktörer ges tillräckligt med tid för implementering. I annat fall riskerar det att bli kostsamt och det är kostnader som i slutändan kommer att belasta kundkollektivet.

Ikraftträdande den 1 november 2025 är inte rimlig.

Åsa Pettersson
Vd Energiföretagen